

Metodický pokyn pro stanovení odvodů za porušení rozpočtové kázně u projektů Operačního programu Životní prostředí (OPŽP) v oblasti finanční udržitelnosti vodohospodářské infrastruktury

Úvod

Metodický pokyn je zpracován primárně pro potřeby prováděného ex-post monitoringu vodohospodářských (VH) projektů priority 2.A.1.4, SC 1.4 Operačního programu Životní prostředí 2021-2027 prováděného Zprostředkujícím subjektem OPŽP Státním fondem životního prostředí ČR (SFŽP, Fond). Zároveň se tento Metodický pokyn vztahuje na projekty OPŽP 2007-2013 a 2014-2020, kterým bylo umožněno aplikovat podmínky finanční udržitelnosti platné pro období OPŽP 2021-2027 (přechod z podmínek udržitelnosti OPŽP 2007-2013 a 2014-2020 na podmínky udržitelnosti OPŽP 2021-2027)¹.

Podmínky poskytnutí dotace v oblasti provozování VH infrastruktury (VHI)

V rámci ex-post monitoringu je prováděna kontrola plnění podmínek poskytnutí dotace (Rozhodnutí o poskytnutí dotace, RoPD) v oblasti provozování VHI.

Předmětem plnění podmínek ex-post monitoringu VH projektů OPŽP 2021-2027 v oblasti provozování je povinnost příjemce dotace zabezpečit tzv. finanční udržitelnost projektu.

Pro projekty OPŽP 2021-2027 dle RoPD platí:

„Příjemce zajistí, že bude po dobu nejméně 10 let od prvního dne následujícího kalendářního roku po získání posledního kolaudačního souhlasu k projektu zabezpečena finanční udržitelnost projektu. Musí být zejména zajištěna tvorba prostředků na obnovu vodovodů a/nebo kanalizací konzistentně s návrhem Plánu prostředků obnovy vodovodů a/nebo kanalizací schváleným Fondem dle výstupu z Nástroje Udržitelnost. Tato výše prostředků na obnovu je zakotvena ve finančním modelu, který tvoří povinnou součást provozní smlouvy.“

Vzhledem k obecnému charakteru uvedené textace v RoPD, ve smyslu absence konkretizace podmínek stanovených Fondem, přistoupil Řídicí orgán (ŘO) OPŽP k jejich výkladu vydáním tohoto Metodického pokynu. S ohledem na skutečnost, že k datu vydání Metodického pokynu již nebylo prakticky možné u příjemců, resp. dotčených projektů zajistit případné narovnání zjištěného stavu nejpozději do roku 2025, rozhodl ŘO OPŽP takto:

¹ Tyto projekty jsou napříč textem Metodického pokynu terminologicky považovány za projekty OPŽP 2021-2027.

- VH projekty OPŽP 2021-2027 **nebudou podléhat odvodům za porušení rozpočtové kázně** při ex-post monitoringu dat ve vztahu k jejich finanční udržitelnosti **do roku 2025 včetně**, jelikož do této doby nebyly příjemcům deklarovány konkrétní podmínky zabezpečení finanční udržitelnosti projektu.
- VH projekty OPŽP 2021-2027 **budou podléhat odvodům za porušení rozpočtové kázně** při ex-post monitoringu dat ve vztahu k jejich finanční udržitelnosti **od roku 2026** a to dle ustanovení uvedených níže.

Posouzení a administrace výsledků ex-post monitoringu VH projektů v OPŽP 2021-2027 prováděné SFŽP

Příjemce je zavázán plnit podmínky RoPD v oblasti (finanční) udržitelnosti následovně:

- Zajistit tvorbu prostředků dle zpracovaného a Fondem schváleného nástroje Udržitelnost 2021+ v souladem s Návrhem PPO dle OPŽP.
- Prvním rokem ex-post monitoringu (udržitelnosti) je první celý rok provozování VHI po vydání posledního kolaudačního souhlasu k projektu.

Prakticky je ex-post monitoring prováděn dle skutečnosti proběhlého/monitorovaného roku N provozování projektu, tj. v roce N+1 je provedena kontrola projektu, resp. plnění podmínek RoPD za monitorovaný rok N (ukončený rok provozování).

Porušení podmínek RoPD za monitorovaný rok 2026 a roky následující, do doby ukončení 10 let udržitelnosti projektu, zjištěné v rámci prováděného ex-post monitoringu, představuje podezření na nesrovnalost. SFŽP nahlásí nesrovnalost obvyklým způsobem dle Operačního manuálu pro OPŽP a popíše porušené/á ustanovení včetně výše odvodu za porušení rozpočtové kázně, přičemž do hlášení nesrovnalosti vždy podrobně rozvede způsob určení výše odvodu za porušení rozpočtové kázně, jeho výpočet a termín, do kdy má být provedena náprava. Výše odvodu za porušení rozpočtové kázně vyplývající z podmínek RoPD, resp. tohoto Metodického pokynu bude určena dle postupu uvedeného níže.

Administrace podezření na nesrovnalost

Je-li v roce N+1 zjištěno u projektu porušení podmínek poskytnutí dotace (ve vztahu k výši zdrojů jako prostředků na obnovu dle schváleného nástroje Udržitelnost 2021+) za rok N, je takovéto porušení identifikováno jako podezření na nesrovnalost dle Oznámení o nesrovnalosti, zpracovaného SFŽP. MŽP OFEU přehodnotí a zpracuje hlášení nesrovnalosti. Následně je příjemce vyzván k přijetí opatření k nápravě postupem dle § 14f odst. 1 zákona o rozpočtových pravidlech. Příjemci je stanovena povinnost narovnat stav projektu, resp. uvést ho do souladu s podmínkami poskytnutí

dotace dle RoPD, potažmo dle tohoto Metodického pokynu, ve stanovené lhůtě nejpozději v roce N+2. Příjemce je/bude povinen nejpozději do konce roku N+2 vytvořit finanční prostředky jako zdroje na obnovu dle PPO, vyplývající z výpočtu nástroje Udržitelnost 2021+ (schváleného Fondem nejpozději k ZVA), a to minimálně ve výši určené nástrojem pro rok N+1 v roce N+1, nejdéle však v roce N+2 minimálně ve výši určené nástrojem pro rok N+2. O chybějící finanční prostředky jako zdroje na obnovu z roku N není příjemce povinen v dalších letech tyto zdroje navyšovat.

V rámci prováděného ex-post monitoringu roku N+2 je/bude ze strany SFŽP následně kontrolováno, zda náprava dle pokynů uvedených v nesrovnalosti k projektu byla provedena. V případě vyhodnocení ze strany SFŽP ve smyslu splnění nápravy a po předání stanoviska SFŽP na MŽP OFEU bude ze strany MŽP OFEU nesrovnalost nepotvrzena (nebude se aplikovat žádná finanční oprava). V případě nesplnění nápravy ve stanovené lhůtě N+2 (předané stanovisko SFŽP o neplnění nápravy) bude nesrovnalost ze strany MŽP OFEU potvrzena a postoupena jako podnět k šetření porušení rozpočtové kázně příslušnému orgánu finanční správy. Při případném stanovení odvodu za porušení rozpočtové kázně bude orgán finanční správy postupovat dle podmínek RoPD, resp. tohoto Metodického pokynu (viz níže).

Odvod za porušení rozpočtové kázně a jeho kvantifikace

Pokud v roce N+1, nejdéle v roce N+2 příjemce splní tvorbu požadovaných finančních prostředků jako zdrojů na obnovu platných pro rok N+1, resp. N+2, nebude odvod za porušení rozpočtové kázně uplatněn (viz *Příklad 2*). Pokud bude v rámci prováděného ex-post monitoringu zjištěno v roce N+3, že nejpozději v roce N+2 nenaplňoval příjemce v rámci projektu finanční prostředky jako zdroje na obnovu nejpozději pro rok N+2² dle Návrhu PPO v rámci schváleného nástroje Udržitelnosti 2021+, bude vůči příjemci z důvodu neprovedení nápravy stavu a současně za situace, že se v projektu jedná o první potvrzenou nesrovnalost, uplatněn **odvod za porušení rozpočtové kázně ve výši 10 % chybějící částky zdrojů na obnovu roku N** (viz *Příklad 3*).

V případě **opakované potvrzené nesrovnalosti** bude výše odvodu za porušení rozpočtové kázně určena následovně:

Za druhou potvrzenou nesrovnalost bude udělen odvod za porušení rozpočtové kázně ve výši 20 % chybějící částky prostředků na obnovu monitorovaného roku, za třetí potvrzenou nesrovnalost bude udělen odvod za porušení rozpočtové kázně ve výši 30 % chybějící částky prostředků na obnovu monitorovaného roku, analogicky stejně až do ukončení udržitelnosti projektu.

V případě, že v rámci prováděného ex-post monitoringu dojde ke zjištění **porušení podmínek poskytnutí dotace za devátý rok**, příjemci je stanovena povinnost narovnat stav projektu, resp. uvést ho do souladu s podmínkami poskytnutí dotace dle

² Postup platný pro první až osmý monitorovaný rok udržitelnosti projektu.

RoPD ve zkrácené lhůtě, tedy nejpozději **v roce N+1**. Postup kontroly a vyhodnocení ze strany SFŽP je pak totožný s postupem stanoveným pro předchozí roky monitoringu.

Za desátý rok udržitelnosti projektu nebude s ohledem na stanovenou 10letou dobu udržitelnosti možné postupovat podle § 14f odst. 1. V takovém případě bude příjemce dotace vyzván ze strany MŽP OFEU k vrácení části dotace v poměrné výši ve vztahu k chybějící částce zdrojů na obnovu za desátý rok udržitelnosti a počtu potvrzených nesrovnalostí na projektu postupem podle § 14f odst. 3 a 7 zákona o rozpočtových pravidlech.

Zároveň platí, že pokud v rámci prováděného ex-post monitoringu projektu je/bude na základě skutečných dat **naplněna kumulativní kladná částka dle nástroje Udržitelnost 2021+ nejpozději k monitorovanému roku N včetně** (tj. v situaci, kdy v roce N a v roce/letech předcházejících roku N byly kumulativně vytvořeny finanční prostředky jako zdroje na obnovu v odpovídající výši přesahující závazné minimum³ určené nástrojem Udržitelnost 2021+), nebude v projektu uplatněno podezření na nesrovnalost, případně bude náprava stavu považována za splněnou (*Příklad 1*).

Tento Metodický pokyn vstupuje v účinnost dnem jeho vydání.

³ Ve smyslu kumulativního součtu položek/hodnot určených nástrojem Udržitelnost 2021+, list Návrh PPO za všechny roky předcházející kontrolovanému roku N.

Příklad 1 – Vyhodnocení nesrovnalosti za porušení podmínek udržitelnosti BEZ UDĚLENÍ ODVODU ZA PORUŠENÍ ROZPOČTOVÉ KÁZNĚ						
	Rok	Jedn.	N 2026	N+1 2027	N+2 2028	N+3 2029
A	Schválený Návrh PPO dle OPŽP – odpadní/pitná voda (min. zdroje dle Nástroje Udržitelnost 2021+)	tis. Kč	1 641	1 641	1 641	1 641
B	Skutečné zdroje dle Porovnání – odpadní/pitná voda	tis. Kč	1 060	2 216	1 650	1 642
C	Rozdíl (B-A)	tis. Kč	(581)	575	9	1
	Pro účely kontroly celkových zdrojů dle OPŽP - kumulativně (odpadní/pitná voda)	tis. Kč	(581)	(6)	3	4
	Vyhodnocení plnění podmínek udržitelnosti dle tohoto Metodického pokynu		<i>Nedodržení podmínek udržitelnosti</i>	<i>Hlášení nesrovnalosti za rok N</i>		<i>Vyhodnocení nesrovnalosti za rok N – nepotvrzená nesrovnalost za rok N (bez odvodu za porušení rozpočtové kázně)</i>
	Výše odvodu za porušení rozpočtové kázně	Kč				0

Příklad 2 – Vyhodnocení nesrovnalosti za porušení podmínek udržitelnosti BEZ UDĚLENÍ ODVODU ZA PORUŠENÍ ROZPOČTOVÉ KÁZNĚ						
	Rok	Jedn.	N 2026	N+1 2027	N+2 2028	N+3 2029
A	Schválený Návrh PPO dle OPŽP – odpadní/pitná voda (min. zdroje dle Nástroje Udržitelnost 2021+)	tis. Kč	1 641	1 641	1 641	1 641
B	Skutečné zdroje dle Porovnání – odpadní/pitná voda	tis. Kč	1 060	1 656	1 650	1 642
C	Rozdíl (B-A)	tis. Kč	(581)	15	9	1
	Pro účely kontroly celkových zdrojů dle OPŽP - kumulativně (odpadní/pitná voda)	tis. Kč	(581)	(566)	(557)	(556)
	Vyhodnocení plnění podmínek udržitelnosti dle tohoto Metodického pokynu		<i>Nedodržení podmínek udržitelnosti</i>	<i>Hlášení nesrovnalosti za rok N</i>		<i>Vyhodnocení nesrovnalosti za rok N – nepotvrzená nesrovnalost za rok N (bez odvodu za porušení rozpočtové kázně)</i>
	Výše odvodu za porušení rozpočtové kázně	Kč				0

Příklad 3 – Vyhodnocení nesrovnalosti za porušení podmínek udržitelnosti S UDĚLENÍM ODVODU ZA PORUŠENÍ ROZPOČTOVÉ KÁZNĚ						
	Rok	Jedn.	N 2026	N+1 2027	N+2 2028	N+3 2029
A	Schválený Návrh PPO dle OPŽP – odpadní/pitná voda (min. zdroje dle Nástroje Udržitelnost 2021+)	tis. Kč	1 641	1 641	1 641	1 641
B	Skutečné zdroje dle Porovnání – odpadní/pitná voda	tis. Kč	1 060	1 116	1 020	1 086
C	Rozdíl (B-A)	tis. Kč	(581)	(525)	(621)	(555)
D	Pro účely kontroly celkových zdrojů dle OPŽP - kumulativně (odpadní/pitná voda)	tis. Kč	(581)	(1 106)	(1 727)	(2 282)
E	Vyhodnocení plnění podmínek udržitelnosti dle tohoto Metodického pokynu	tis. Kč	<i>Nedodržení podmínek udržitelnosti</i>	<i>Hlášení nesrovnalosti za rok N</i>		<i>Vyhodnocení nesrovnalosti za rok N – potvrzená nesrovnalost za rok N (udělení odvodu za porušení rozpočtové kázně 10 % z chybějících zdrojů za rok N)</i>
F	Výše odvodu za porušení rozpočtové kázně	Kč				58 100,-